

HENRI ROEMER · FREDDY THYES

Hoe RTL Nederland anders liet kijken

De opkomst van commerciële tv in Nederland

Richard Otto

Robert Briel

Voorwoord

Wie in 1989 naar de Nederlandse televisie keek, kende een overzichtelijk bestel. Nederland 1, 2 en sinds kort 3 werden bevolkt door publieke omroepen, ieder met hun eigen achterban, geschiedenis en zendtijd. Commerciële televisie was al jaren onderwerp van politiek debat, maar bleef in Nederland zelf buiten de deur. Dat maakte de komst van RTL Véronique niet tot de introductie van zomaar een nieuw kanaal. Het was een systeemverandering.

De opmerkelijke kant van die verandering is dat zij niet uitsluitend in Hilversum of Den Haag werd voorbereid. De route liep via Luxemburg, een klein land met een lange traditie van grensoverschrijdende commerciële radio en televisie. CLT, de voorloper van de latere RTL Group, had decennia ervaring met uitzendingen voor publiek buiten de eigen landsgrenzen. Nederlandse kabelnetten, de nieuwe Astra-satelliet en Europese regelgeving vormden vervolgens de infrastructuur waarmee een Nederlandstalige commerciële zender juridisch en technisch mogelijk werd.

Achteraf lijkt het verleidelijk om het succes van RTL 4 als vanzelfsprekend te zien. Dat was het niet. Er waren concurrerende plannen, politieke bezwaren, onzekerheid over distributie, grote aanloopverliezen en een voortdurende discussie over programma's, sterren, producenten en aandeelhouders. TV 10 van Joop van den Ende leek op papier zelfs over sterkere kaarten te beschikken. De strijd werd niet alleen op het scherm beslist, maar in contracten, vergunningen, vergaderkamers, kabelcentrales en bestuurskamers.

Dit boek vertelt die geschiedenis van binnenuit. De kern bestaat uit het verslag van Henri Roemer en Freddy Thyges uit 2015, beiden nauw betrokken bij de Luxemburgse kant van de RTL-operatie. Het verhaal van deze RTL-oprichters is daardoor soms persoonlijk, soms technisch en soms uitgesproken in zijn oordeel over beslissingen van anderen. Dat is

geen tekortkoming die volledig moet worden weggepoetst; het is onderdeel van de bronwaarde. Wel wordt in deze editie duidelijker onderscheid gemaakt tussen herinnering, interpretatie en later controleerbare ontwikkeling.

De geschiedenis eindigt bovendien niet bij de overwinning van RTL 4 op de Nederlandse televisiemarkt doordat technologie, regelgeving en distributie zijn veranderd. Ditmaal draaide het niet om satelliet en kabel, maar om apps, abonnementen, data, internationale streamingdiensten en de vraag of een nationale speler groot genoeg kan blijven om lokaal nieuws en entertainment te financieren.

Daarom loopt deze nieuwe editie door tot 2026. Het resultaat is geen nostalgisch jubileumboek, maar een geschiedenis van twee mediaschokken. De eerste brak het publieke monopolie open. De tweede brak het lineaire kijkpatroon open. Tussen die twee momenten ligt het verhaal van RTL in Nederland dat uiteindelijk het fundament voor commerciële televisie bleek in 75 jaar tv-historie.

Inhoud

Proloog 2 oktober 1989	6
1 Nederland op slot	11
2 De Luxemburgse route	17
3 Het geheime plan	21
4 De juridische doorbraak	28
5 De race met TV 10	39
6 Mensen, geld en macht	49
7 Een televisiezender uit het niets	53
8 Wat moet er eigenlijk op televisie?	58
9 De doorbraak	66
10 Producenten en adverteerders	73
11 Van RTL Véronique naar RTL Nederland	78
12 Van televisiezender naar streamingbedrijf	84
13 Henri Roemer, 1952-2020	99
14 Schaal zoeken: de mislukte combinatie met Talpa	102
15 Van RTL Group naar DPG Media	105
16 Streaming first: RTL en Videoland in 2026	108
Epiloog Van satelliet naar app	112
Nawoord Wat RTL in Nederland veranderde	116
Bijlage Chronologie	120
Auteurs Freddy Thyès en Henri Roemer	121
Bronnenbijlage A Freddy Thyès: persoonlijk levensverhaal	124
Bronnenbijlage B Henri Roemer: persoonlijk levensverhaal	135

Proloog — 2 oktober 1989

Een nieuwe zender begint niet wanneer het eerste programma wordt bedacht, maar wanneer het signaal daadwerkelijk verschijnt. Voor RTL Véronique was 2 oktober 1989 dat moment. Achter de eerste beelden lagen echter jaren van Europese liberalisering, Nederlandse politieke terughoudendheid, Luxemburgse strategie en maanden van improvisatie.

Op 2 oktober 1989 werden de eerste reguliere beelden van RTL Véronique via de Astra 1A-satelliet verspreid. Het gezicht van het station was Daphne Deckers. Voor de kleine ploeg die maandenlang aan het project had gewerkt, was de uitzending het bewijs dat de juridische en technische constructie daadwerkelijk functioneerde.

Een aantal mensen in Nederland twijfelde destijds over Freddy Thyès, maar uiteindelijk hebben velen die nu in de media actief zijn veel van hem en ‘de Luxemburgers’ geleerd. De belangrijkste les: ‘Het is zinloos heel veel geld in de programmering te stoppen als je nog geen distributie hebt’.

Al op de eerste zaterdag van haar bestaan scoorde RTL Véronique een kijkdichtheid van zes procent: 792.000 kijkers volgden de voetbalwedstrijd Barcelona-Real Madrid op het nieuwe station. Telkens wanneer er een klein technisch probleem optrad tussen Hilversum en Luxemburg verscheen deze tekst op het scherm: ‘Even wachten... Mir hun e klenge Problem’.

De mensen van het eerste uur, initiatiefnemer Henri Roemer en algemeen directeur Freddy Thyès hebben geen rechtstreekse relatie meer met CLT of RTL Nederland en ook niet meer dezelfde band met RTL 4 als toen. Wel zijn ze in contact gebleven met ‘de jongens en meisjes’ die eind jaren tachtig toch maar flikten en hun nek uitstaken. Beiden hielden nog lange tijd vriendschappelijke relaties met vroegere medewerkers en mensen van buiten het bedrijf. Ook met belangrijke medewerkers uit Luxemburg,

van wie sommigen met hun gezin naar Nederland verhuisden is nog lange tijd contact gebleven. Andere medewerkers waren niet op de buis te zien, maar speelden een belangrijke rol in de beginperiode van RTL Véronique. Onder hen Lucien Linster, Viviane Nilles en André Heinen, Jean Kraus, Henri Tornambe, Chris Quagebeur, Meta Santana en Jean Zeimet. Voorlichter Ad Everaars was afkomstig van TV10, maar stapte over naar RTL 4. Hij onderhield ook goede contacten met de pers. Hij organiseerde daarnaast een aantal persreizen naar de sterren uit de Amerikaanse producties die RTL 4 in Nederland uitzond. Om wederzijdse onafhankelijkheid te waarborgen vroeg hij de deelnemende journalisten en hun opdrachtgevers financieel bij te dragen. Deze werkwijze betaalde zich terug voor RTL in de vorm van veel extra publiciteit.

Voor alle duidelijkheid: zonder de Raad van Commissarissen van CLT die op aanbeveling van Gaston Thorn en Jules Felten toestemming gaf voor het project, de Luxemburgse regering die onder leiding van premier Jacques Santer zorgde voor de concessie en een aardse frequentie en de inzet van vele medewerkers van CLT, zou RTL Nederland nu niet bestaan. De toegang tot de Nederlandse kabelnetten is te danken aan prof. mr. Egbert Dommering, wiens juridisch advies van onschatbare waarde was, en het Commissariaat voor de Media onder leiding van Aart Geurtsen, dat bepaalde dat RTL Véronique geen gebruik maakte van een 'U-bochtconstructie' en TV 10 wel. Joop van den Ende zal daar anders over denken, maar zijn plannen waren destijds in strijd met de Nederlandse Mediawet.

Natuurlijk waren er in de begintijd wel eens problemen binnen het bedrijf, maar nooit op het menselijke vlak. Discussies werden op een professioneel niveau gevoerd en tegelijk werd er veel gelachen.

Ruud Hendriks: "Als ik heel eerlijk ben: wanneer Freddy en ik het niet eens waren, had hij meestal gelijk... Ik was jong en onbezonnen. In Luxemburg had men echt heel veel verstand van commerciële televisie. Een van de favoriete zinnen van Freddy was: 'We first have to go to a learning curve...'. In de loop der jaren realiseerde ik mij dat hij daarin zó

gelijk had. We begonnen met commerciële televisie vanuit de publieke omroep, waar geld geen kwestie was. We hadden wel naar het buitenland gekeken en allerlei creatieve ideeën bedacht, maar de combinatie met de zeer ervaren Luxemburgers maakte het zo sterk. Het was een unieke tijd.”

Nog een uitspraak van Ruud: "Ik heb heel wat mensen op latere leeftijd de televisiewereld in zien stromen, die er nooit echt bij zijn gaan horen.

Freddy kwam van buitenaf, maar hij had écht verstand van televisie.”

Volgens Hendriks was het goed dat RTL 5 vrij snel na RTL 4 werd geïntroduceerd. “We hadden eigenlijk meteen ook RTL 6 en misschien wel RTL 7 moeten lanceren. Het blijft een kwestie van timing. Feit blijft dat het Nederlandse tv-aanbod nu wel erg verschaald is door te veel zenders die hetzelfde doen. RTL had de hele markt kunnen afkaderen.”

Van Hendriks is ook de befaamde uitspraak: “Als het volk bloemkolen wil, dan krijgt het bloemkolen.” Misschien had hij beter kunnen roepen: ‘Als het volk Wagner en Mozart wil, dan krijgt het Wagner en Mozart’. Dan had hij hetzelfde gezegd, maar het zou beter hebben geklonken.

Lex Harding en Ruud Hendriks waren de creatieve programmabedenkers, Henri Roemer was de kapitein en de strateeg en Freddy Thyès de reken- en penningmeester. De Luxemburgers samen zorgden voor de uitvoering op afstand. De resultaten in ogenschouw nemend kunnen zij daar trots op zijn.

RTL Véronique leed in 1989-1990 92 miljoen gulden verlies. Een jaar later werd het ‘break-evenpunt’ bereikt en in 1993 kwam de operationele winst uit op een bedrag tussen 90 en 100 miljoen gulden. In 1994 was niet alleen een lening van 120 miljoen gulden volledig afbetaald, er stond ook nog eens eenzelfde bedrag op de bank. RTL 4 deed het financieel het beste van alle zenders binnen de CLT-RTL Group.

De commerciële RTL-stations in verschillende andere landen kenden niet de cultuur van het maken en uitzenden van eigen producties, zoals in Nederland. Ze waren goed in nieuws, sport, films en (aangekochte) series, maar de artistieke kant was veel minder ontwikkeld. RTL wilde dat aspect

ook onder de knie krijgen. Dat leverde in Nederland soms conflicten op in de gesprekken met Joop van den Ende of John de Mol, met wie RTL vanaf 1990 samenwerkte. Joop liep soms weg en sloeg met deuren, terwijl John mensen Nederlandstalige productiecontracten wilde laten tekenen, zonder zich af te vragen of ze die wel konden lezen.

37 jaar later kunnen we constateren dat de Nederlanders veel hebben geleerd van de oorspronkelijke RTL-ploeg in Luxemburg en de Luxemburgers veel van de Nederlanders over de Nederlandse taal en cultuur en groot amusement.

De tranen van Ruud Hendriks

Ruud Hendriks, werd jaren geleden gevraagd naar zijn persoonlijke hoogtepunt met betrekking tot RTL: “De eerste uitzending van Véronique, die we met z’n allen zagen in de grote kamer van Freddy in Hilversum, was een unieke ervaring. Ik krijg weer kippenvel als ik erover praat. We hadden zó hard gewerkt om het tot stand te brengen. Iedereen had twee jaar lang geroepen: ‘Het mag niet, het kan niet, het lukt niet’ en het gebeurde toch.”

“De gebeurtenissen daarvoor raakten me persoonlijk eigenlijk nog meer. Eerst het besluit van het Commissariaat voor de Media dat TV 10 niet mocht uitzenden en wij wel. We hadden met z’n allen afgesproken: wat er ook gebeurt, we reageren heel rustig, maar toen die beslissing positief was, gingen de ramen open en hingen de champagneflessen buiten... Elco Brinkman, destijds minister van WVC (Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur), kondigde vervolgens aan dat hij de mogelijkheid had het besluit van het Commissariaat te schorsen. We waren dus nog niet van de problemen af waarmee we dus alsnog een groot probleem zouden hebben. Ik zal nooit vergeten dat ik twee dagen later, zwaar oververmoeid, in de auto zat op weg naar huis en ik Brinkman ineens in een extra nieuwsuitzending op de radio hoorde zeggen dat hij het besluit van het Commissariaat niet zou schorsen en RTL kon gaan uitzenden. Ik zette mijn auto op de parkeerplaats van het toenmalige Bistro Robert

langs de Hilversumse Bussummergrintweg en heb daarna in mijn eentje twintig minuten als een kind zitten huilen... Eenmaal thuis heb ik twaalf uur achtereen geslapen. De rest is historie, met uiteindelijk 32 procent marktaandeel. “

